

Metaforer och skogsbränder

- En studie om hur metaforer i nyhetsmedia påverkar läsarens uppfattning om skogsbränder

---

Skogsbränder blir både allt vanligare och allt mer förödande. I svensk nyhetsmedia beskrivs räddningstjänstens släckningsarbete som ett krig mot branden, och hur branden hotar allt i sin väg. Metaforer är en stor del av vårt levande språkbruk och används ofta i kommunikation, men vi vet lite om hur dessa metaforer påverkar mottagaren.

Nyhetsmedia är en stor aktör när det kommer till att sätta agendan för diskussioner i samhället, och metaforer har i tidigare forskning visats påverka läsarens resonemang och uppfattning av skogsbränder. Människors uppfattning av en kris påverkar hur den hanteras, vilket innebär att användning av metaforer skulle kunna ha inflytande över evakueringsbeteende och resursfördelning. Genom att analysera svensk nyhetsmedias rapportering om skogsbränder under somrarna 2014 och 2018 kunde jag identifiera ett antal metaforer som används kontinuerligt. Det blev tydligt att skogsbränder beskrivs som en levande varelse med en egen vilja som *härjade* och *rasade* i den svenska landsbygden. Själva släckningsarbetet beskrevs som en *kamp* eller ett slag mot en gemensam fiende. Det förekom även beskrivningar om hur räddningstjänsten förlorade slaget eller kontrollen över situationen.

Problematiken med användning av metaforer är att de aldrig ger någon garanti på kunskap. Det innebär att den som läser om kampen mot branden kan tolka in andra saker i texten än vad författaren menade. Kanske tappas tilltron till insatsen och befolkningen väljer att själva stanna i en farlig situation för att försvara sitt hus och sina egendomar. Men även positiva aspekter kan finnas i dessa beskrivningar. Jättemånga människor ville delta som volontärer under skogsbränderna, och dessutom skänktes stora summor pengar och kläder till de som var tvungna att evakuera. Möjligtvis berodde detta på att de läste om kampen och fick en känsla av gemenskap,

skogsbränderna blev trots allt en tydlig gemensam fiende.

För att se om metaforer påverkar läsaren genomfördes en enkätstudie på ämnet, där försökspersoner ombads läsa en text och svara på frågor om skogsbrandens konsekvenser. Denna studie har tidigare genomförts i USA, och målet var att replikera den forskningen för att undersöka om samma fenomen kunde ses i Sverige. I enkätstudien fick försökspersonerna slumpmässigt antingen läsa en text utan metaforer eller en med mycket metaforer. Frågan var helt enkelt om en skogsbrand beskriven som *'en best som förtär allt i sin väg'* får försökspersonerna att uppskatta större konsekvenser för samhället, än en vanlig *'stor skogsbrand som brinner'*.

Denna undersökning visade att det inte blev någon skillnad alls i svaren. Metaforerna hade ingen påverkan på personerna. Detta kan mycket väl bero på att de metaforer som användes inte syns i svensk kontext, utan var en direktöversättning från den amerikanska studien. Metaforer är knepiga på det sättet att de behöver vara rimliga för att den som läser ska acceptera den. Kanske hade ett annat resultat kunnat fås om texterna använde metaforer som faktiskt syns i svensk medierapportering. Dessutom blev det tydligt att försökspersonerna hade begränsad insyn i hur stor en stor skogsbrand faktiskt blir, alternativt hur svårt det är att uppskatta hektar. Majoriteten svarade att väldigt få hektar skulle brinna ner, samtidigt som antal hem som skulle förstöras ansågs högt.